

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เพราะนอกจากจะใช้ภายในประเทศแล้วยางพารายังสามารถนำมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้หลายชนิด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ผลิตภัณฑ์ยางยนต์ ยางล้อดอก อะไหล่รถยนต์และรถจักรยานยนต์ ลู่วิ่ง และยางปูพื้น เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งยานพาหนะ ยางที่ใช้ในปัจจุบันมีอยู่ 2 ประเภท คือ ยางธรรมชาติ และยางสังเคราะห์แต่เนื่องจากยางสังเคราะห์เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากน้ำมันปิโตรเลียม ซึ่งในปัจจุบันน้ำมันปิโตรเลียมมีราคาสูงขึ้นมากทำให้ต้นทุนในการผลิตยางสังเคราะห์เพิ่มขึ้นส่งผลให้ยางสังเคราะห์มีราคาสูงตามไปด้วย ความต้องการใช้ยางธรรมชาติจึงเพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนการใช้ยางสังเคราะห์ ราคายางธรรมชาติจึงปรับตัวสูงขึ้นตามความต้องการดังกล่าว นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมาประเทศไทยยังเป็นผู้นำในการผลิตและการส่งออกยางธรรมชาติเป็นอันดับ 1 ของโลก โดยเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ ในปี พ.ศ. 2552 ปริมาณการส่งออกอยู่ที่ 2.726 ล้านตัน การผลิตอยู่ที่ 3.164 ล้านตัน ทำให้การส่งออกยางพาราเป็นสินค้าเกษตรที่ส่งออกมากเป็นอันดับ 1 ของการส่งออกสินค้าของภาคเกษตรกรรม (กรมวิชาการเกษตร, สถาบันวิจัยยาง, 2553ข)

โดยประเภทของยางที่ส่งออกมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2552 ของประเทศไทย คือ ยางแท่งมีปริมาณการส่งออกมากที่สุดอยู่ที่ 950,574 ตัน อันดับ 2 คือ ยางแผ่นรมควันอยู่ที่ 694,510 ตัน อันดับ 3 คือ น้ำยางข้นอยู่ที่ 595,550 ตัน อันดับ 4 คือ ยางผสมอยู่ที่ 417,499 ตัน และ อื่น ๆ 68,060 ตัน (สมาคมยางพาราไทย, 2554)

ตาราง 1

ปริมาณการผลิตยางธรรมชาติของประเทศต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2548-2552

(หน่วย : พันตัน)

	ประเทศ	ปี พ.ศ.				
		2548	2549	2550	2551	2552
1. ไทย		2,937	3,137	3,056	3,090	3,164
2. อินโดนีเซีย		2,271	2,637	2,755	2,751	2,535
3. มาเลเซีย		1,126	1,284	1,200	1,072	856
4. อินเดีย		772	853	811	881	817
5. เวียดนาม		482	555	606	660	724
6. จีน		510	533	590	560	630
7. กอตดิวัวร์		165	178	183	194	206
8. ศรีลังกา		104	109	118	129	133
9. ไลบีเรีย		111	101	106	81	77
10. ฟิลิปปินส์		79	75	93	95	87
11. อื่น ๆ		347	329	283	518	415
รวม		8,904	9,791	9,801	10,031	9,602
อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		11.02	9.96	0.10	2.35	4.28

ที่มา. จาก ข้อมูลวิชาการยางพารา พ.ศ. 2553, โดย สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร, 2553ก, ค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2553, จาก <http://www.rubberthai.com/rubberthai>

ตาราง 2

ปริมาณการส่งออกยางธรรมชาติของประเทศต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2548-2552

(หน่วย : พันตัน)

	ประเทศ	ปี พ.ศ.				
		2548	2549	2550	2551	2552
1. ไทย		2,632	2,771	2,704	2,675	2,726
2. อินโดนีเซีย		2,025	2,287	2,407	2,296	2,001
3. เวียดนาม		554	704	716	658	731

ตาราง 2 (ต่อ)

(หน่วย : พันตัน)

ประเทศ	ปี พ.ศ.				
	2548	2549	2550	2551	2552
4. มาเลเซีย	1,128	1,131	1,081	917	704
5. โกตดิวัวร์	157	174	179	190	220
6. กัวเตมาลา	55	55	69	73	78
7. ไลบีเรีย	111	101	106	81	77
8. แคเมอรูน	57	62	62	63	64
9. ศรีลังกา	32	46	49	46	54
10. พม่า	48	56	62	55	51
11. อื่น ๆ	199	195	108	223	176
รวม	6,998	7,582	7,543	7,277	6,882
อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	3.15	8.35	-0.51	-3.53	-5.43

ที่มา. จาก ข้อมูลวิชาการยางพารา พ.ศ. 2553, โดย สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร, 2553ก, ค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2553, จาก <http://www.rubberthai.com/rubberthai>

ประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ประเทศไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย มีปริมาณการผลิต คิดเป็นร้อยละ 67.72 ของปริมาณการผลิตทั้งหมดของโลก ประกอบด้วยไทยร้อยละ 32.69 อินโดนีเซีย 26.19 และมาเลเซีย ร้อยละ 8.84 ดังนั้น การเพิ่มหรือลดปริมาณการผลิตของประเทศผู้ผลิตหลักย่อมมีผลต่อราคาในตลาดโลก

ปริมาณการส่งออกยางธรรมชาติของโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2552 มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.83 ต่อปี โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2548-2549 และลดลงในปี พ.ศ. 2550-2552 กล่าวคือ มีปริมาณการส่งออกยางจำนวน 7,277 ล้านตันในปี พ.ศ. 2551 มาเป็น 6,882 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2552 หรือลดลงร้อยละ 5.43 เมื่อพิจารณารายประเทศเห็นได้ว่า ประเทศผู้ส่งออกยางเป็นประเทศผู้ผลิตยางหลักประกอบด้วยประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และเวียดนาม มีปริมาณ

การส่งออกยางรวมร้อยละ 89.54 ของปริมาณส่งออกยางทั้งหมดของโลก โดยปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยส่งออกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.61 รองลงมา คือ อินโดนีเซีย เวียดนาม และมาเลเซีย ร้อยละ 29.08, 10.62 และร้อยละ 10.23 ตามลำดับ

แต่อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมาเกษตรกรชาวสวนยางมักจะประสบกับปัญหาความไม่มีเสถียรภาพทางด้านราคา และปริมาณผลผลิต ดังนั้น การที่จะตัดสินใจทำการผลิตหรือเพาะปลูกยางพาราของเกษตรกรจะต้องพิจารณาจากข้อมูลของราคายางพาราที่ผ่านมา กล่าวคือ เกษตรกรจะทำขายการผลิตโดยเพิ่มจำนวนพื้นที่ในการเพาะปลูกยางพาราเมื่อราคายางพาราในปีที่ผ่านมาสูง และจะลดการผลิตหรือการเพาะปลูกลงเมื่อราคายางพาราในปีที่ผ่านมาตกต่ำ ดังนั้น จึงน่าสนใจที่จะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคายางพาราของประเทศไทยและนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาความไม่มีเสถียรภาพทางด้านราคา ประกอบกับเกษตรกรสามารถนำข้อมูลจากการศึกษานี้ไปใช้ในการตัดสินใจหรือวางแผนที่จะทำการผลิตยางพาราให้สอดคล้องกับแนวโน้มราคายางพาราในอนาคตได้อย่างเหมาะสม (กรมวิชาการเกษตร, สถาบันวิจัยยาง, 2553ก)

อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีการขยายการปลูกยางพาราอย่างแพร่หลายในหลาย ๆ พื้นที่ของประเศจนยางพารากลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศและครองความเป็นผู้นำในการผลิตและการส่งออกมากเป็นอันดับ 1 ของโลก ยางพาราจึงมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรชาวสวนยางเป็นอย่างมากและส่งผลให้เกษตรกรชาวสวนยางมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง

ตาราง 3

พื้นที่ปลูก พื้นที่กรีดได้ ผลผลิตต่อไร่ และราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี พ.ศ.	พื้นที่ปลูก (1,000 ไร่)	พื้นที่กรีดได้ (1,000 ไร่)	ผลผลิต (1,000 ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)
2543	12,421	9,524	2,378	250	21.53
2544	12,440	9,521	2,561	269	20.52
2545	12,525	9,708	2,632	271	27.68

ตาราง 3 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	พื้นที่ปลูก (1,000 ไร่)	พื้นที่กรีดได้ (1,000 ไร่)	ผลผลิต (1,000 ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)
2546	12,616	10,008	2,861	286	37.76
2547	12,950	10,354	3,008	290	44.12
2548	13,596	10,574	2,980	282	53.57
2549	14,342	10,901	3,095	284	66.24
2550	15,362	11,087	3,022	273	68.9
2551	16,717	11,371	3,167	278	71.38
2552	17,254	11,600	3,090	266	58.47
2553	18,095	12,058	3,051	253	102.76

ที่มา. จาก สถิติยางไทย พ.ศ. 2554, โดย สมาคมยางพาราไทย, 2554, ค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.thainr.com/th/index.php>

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิจัยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคายางแผ่นรมควันชั้น 3

สมมติฐานของการวิจัย

ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ล่วงหน้า 1 เดือนตลาดสิงคโปร์ ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ล่วงหน้า 1 เดือนตลาดโตเกียว ราคาน้ำมันยางสด ราคาน้ำมันดีเซล ปริมาณการจำหน่ายยางรถยนต์ในประเทศ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับมูลค่าการส่งออกยางแผ่นรมควันชั้น 3

ขอบเขตของการวิจัย

1. ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 จากตลาดกลางหาดใหญ่
2. การวิจัยปริมาณการจำหน่ายยางรถยนต์ศึกษาเฉพาะการจำหน่ายรถยนต์นั่งในประเทศไทย
3. ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือนย้อนหลัง 6 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2548-2553 จำนวนทั้งหมด 72 เดือน

วิธีการวิจัย

แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (time series) ข้อมูลรายเดือนระหว่างปี พ.ศ. 2548-2553 โดยรวบรวมจากเอกสารรายงานการวิจัย บทความผลงานวิจัยข้อมูลด้านสถิติของหน่วยงานราชการ และที่องค์กรระหว่างประเทศรวบรวมไว้ ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สมาคมยางพาราไทย สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการศึกษาลักษณะทั่วไป โครงสร้างการผลิต โครงสร้างตลาดของยางพารา และความเคลื่อนไหวของราคายาง เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคายางแผ่นรมควันชั้น 3

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ จะใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือนระหว่าง พ.ศ. 2548-2553 จำนวน 72 เดือน มาหาค่าทางสถิติโดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยเชิงซ้อนและใช้วิธีประมาณค่า ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS) โดยใช้โปรแกรม E-views

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคายางแผ่นรมควันชั้น 3

$$PR = a + b_1PRB + b_2PF + b_3PFF + b_4PO + b_5TC + b_6VLR$$

โดยที่

PR = ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 (บาท/กก.)

PRB = ราคาน้ำยางสด (บาท/กก.)

PF = ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ล่วงหน้า 1 เดือนตลาดสิงคโปร์ (บาท/กก.)

PFF = ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ล่วงหน้า 1 เดือนตลาดโตเกียว (บาท/กก.)

PO = ราคาน้ำมันดีเซล (บาท/ลิตร)

TC = ปริมาณการจำหน่ายยางรถยนต์ในประเทศ (พันเส้น)

VLR = มูลค่าการส่งออกยางแผ่นรมควันชั้น 3 (ล้านบาท)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางต่อเกษตรกรในการตัดสินใจวางแผนการผลิตและการส่งออกให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
2. ทราบถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 เพื่อจะช่วยให้หาแนวทางในการกำหนดมาตรการรักษาเสถียรภาพของราคาขางพาราในเบื้องต้นได้